

Runer i middelalderbyene

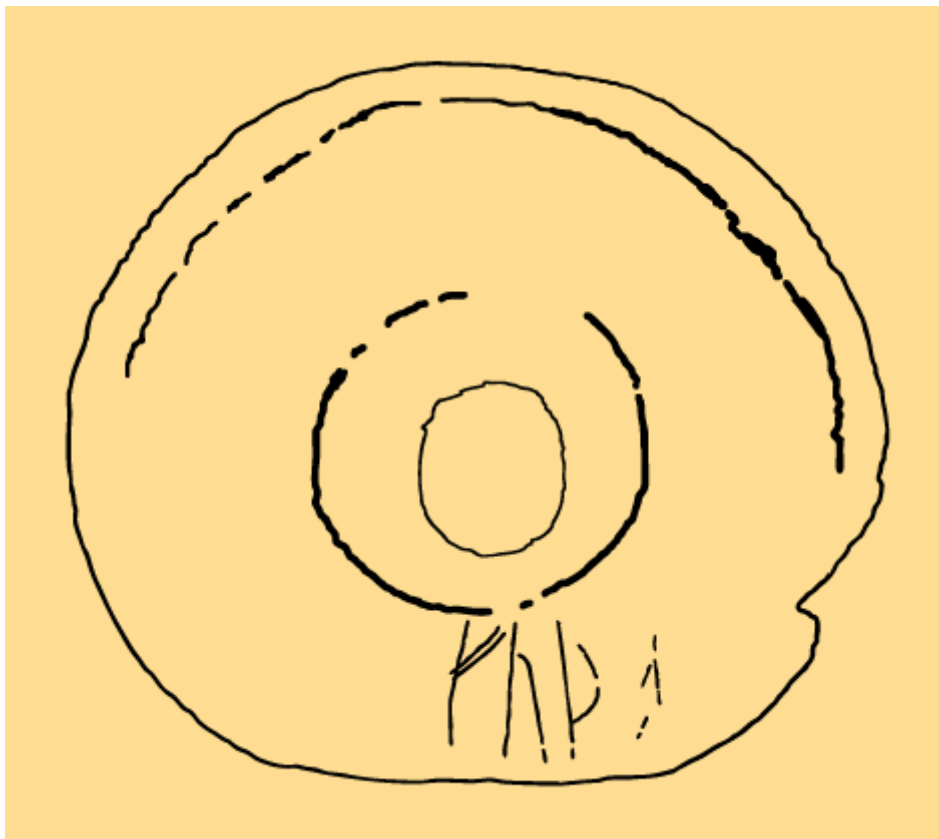
Om kvelden den 4. juli 1955 slo lynet ned på Bryggen i Bergen, og fire store bygårder brant ned. I 14 år arbeidet arkeologer med utgravning av brannområdet og fant store mengder med gjenstander. Mange hadde runeinnskrifter.

I 1955 kjente man til færre enn 500 runeinnskrifter fra hele Norge fra skandinavisk middelalder, de fleste fra kirker. Utgravningen på Bryggen mer enn fordoblet antallet. Det viser at runer var i utstrakt bruk i middelalderens byer.

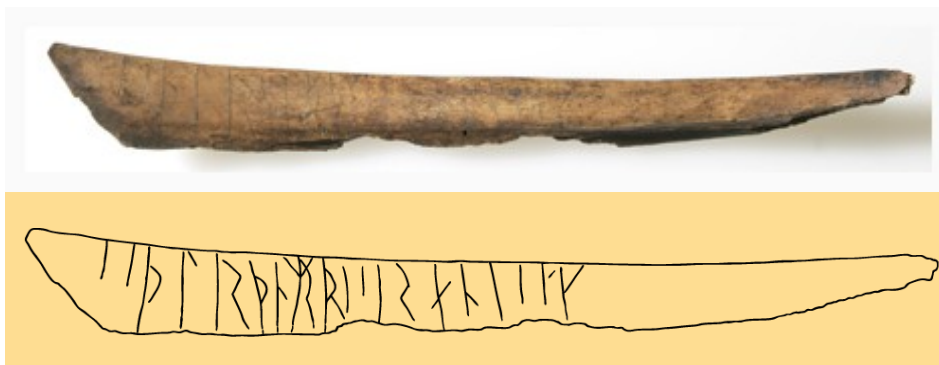
Siden har utgravninger i andre norske middelalderbyer avdekket mange nye runeinnskrifter. Flere runepinner fra Bergen og Trondheim er forretningsbrev eller eiermerker på handelsvarer.

I monterer er det utstilt gjenstander med runer fra Gamlebyen i Oslo og Tønsberg. Innskriftene er for det meste navn, runealfabetet og religiøse ord. Foran til høyre ser vi den eneste handelsinnskriften fra Tønsberg. Her står det: 'seks (mark) og (én) øre'. Det er enten en vekt- eller en verdiangivelse.

1. 'fupo' (begynnelsen av runealfabetet). Trehjul fra Oslo. 1200–1300.

2. 'ssplrpnmrssrænissk' (uforståelig, runer i kode?). Ribbein av storfe fra Tønsberg. 1250–1300.

3. 'Ø Torgeir.' Dreid trebolle fra Tønsberg. 1375–1450.

4. 'fup' (begynnelsen av runealfabetet?). Korsformet trestykke fra Oslo. Ca. 1250.

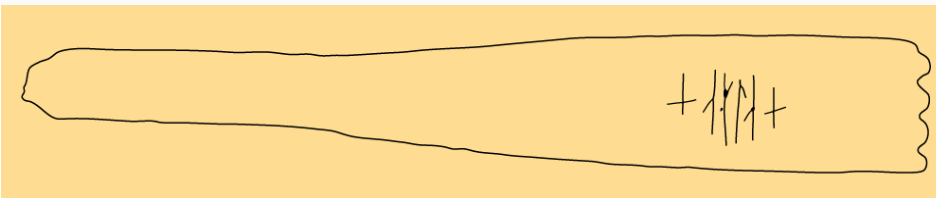
5. 'Arne eier.' Høvel fra Tønsberg. 1250–1300.

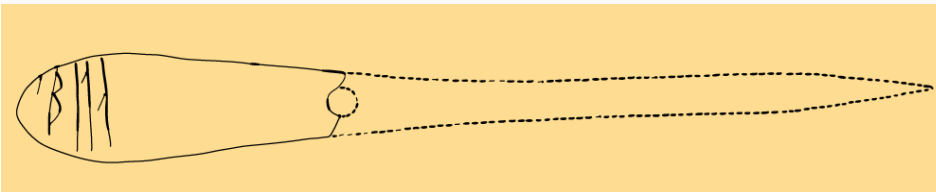
6. 'Ivar.' Beinkniv fra Oslo. 1250–1300.

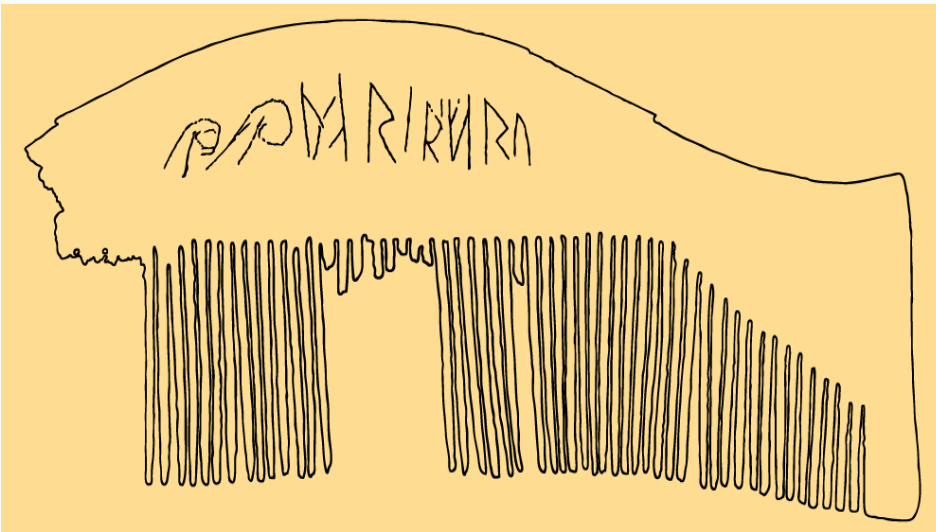
7. 'Ave.' Trekrusifiks fra Tønsberg. Ca. 1250.

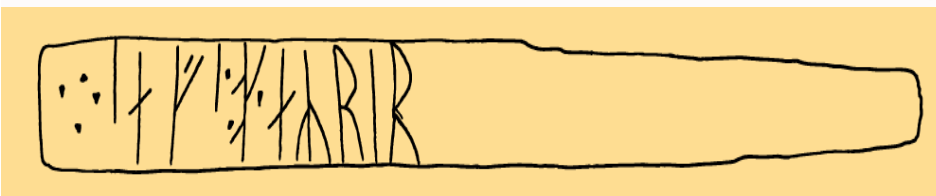
8. '+ AGLA +' (religiøst kraftord). Trespatel(?) fra Tønsberg. 1200/1300-tallet?

9. 'Nål.' Beinnål (fragment) fra Oslo. Ca.1100.

10. 'Tore. ???.' Kam av bein fra Oslo. 1100–1125.

11. 'Seks (mark) og (én) øre.' Handelspinne fra Tønsberg. 1200-tallet?